

Universal Declaration of Human Rights - Sorbian, Upper

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow

Zjednočenych narodow wot 10. 12. 1948

Preambla

Dokelž twori pļipóznaće wšěm čłonom čłowjeskeje swójby pļisłušaceje dostojnosće a jich jenakich a njeparujomnych prawow zakład swobody, sprawnosće a měra w swěće,

dokelž stej njedopóznaće a znaječanje čłowječich prawow k aktam barbarstwa wjedłoj, kotrež su swědomje čłowjestwa hłuboko zranili, a dokelž je so wutworjenje swěta, w kotrymž spožči so čłowjekam, swobodnym wot stracha a nuzy, swoboda řečenja a wěry, jako najwyše prócowanje čłowjestwa wozjewiło,

dokelž je bytostne, čłowječe prawa z knjejstwom prawa škitać, zo njeby so čłowjek k zběžkej pļećiwo tyranstwu a potłóčowanju jako poslednjemu srědkej nuzował,

dokelž je bytostne, wuwiece pļećelskich počahow mjez narodami spěchować,

dokelž su ludy Zjednočenych narodow we wustawkach znowa swoju wěru do zakładnych čłowječich prawow, do dostojnosće a hódnoty čłowjeskeje wosoby a do runoprawosće muža a žony wobkručili a wobzamknyli, socialny postup a lěpše žiwjenske poměry pļi wjetšej swobodze spěchować,

dokelž su so sobustawske staty zawjazali, w zhromadnym džěle ze Zjednočenymi narodami powšitkowne respektowanie a zwoprawdženje čłowječich prawow a zakładnych swobodow pļesadzić,

dokelž je zhromadne měnjenje wo tutych prawach a swobodach pļewšo wažne za połne spjelnjenje tutoho zawjazka,

proklamuje Generalna zhromadźizna

tute Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow jako zhromadny ideal, kotryž ma so wot wšěch ludow a narodow docpěć, zo bychu kóždy jednotliwc a wšě organy towaršnosće tute wozjewjenje stajnje w pomjatu měli a so prócowali, pļez wučbu a kubłanje respektowanie tutych prawow a swobodow spěchować a pļez postupowace naprawy w narodnym a mjezynarodnym wobłuku jich powšitkowne a faktiske pļipóznaće a zwoprawdženje pola wobydlerstwa kaž sobustawskich statow tak tež tych jich nadknjejstwu podstějacych teritorijow zaručeć.

Artikl 1

Wšitcy čłowjekoj su wot naroda swobodni a su jenacy po dostojnosći a prawach. Woni su z rozumom a swědomjom wobdarjeni a maja mjezsobu w duchu bratrowstwa wobchadžeć.

Artikl 2

Kóždy je woprawnjeny, w tutym wozjewjenju proklamowane prawa a swobody wužiwać, a to bjez kóždehožkuli rozeznawanja, kaž po rasy, barbje, splahu, řeči, religiji, politiskim abo druhim pļeswědčenju, narodnym abo socialnym pochadze, po zamóženju, narodze abo druhim statusu .

Dale njesmědža so žane rozdžěle činić na zakładze politiskeje, prawniskeje abo mjezynarodneje pozicije kraja abo teritorija, kotremuž wosoba pļisłušaj, njedžiwajo na to, hač je njewotwisny, hač pod rukowaćelstwom stej, hač njewobsedži swójске knježerstwo abo hač podleži někajkemu druhemu wobmjezowanju swojeje suwerenity.

Artikl 3

Kóždy ma prawo na žiwjenje, swobodu a wěstotu wosohy.

Artikl 4

Nichtó njesmě so w njewólnistwje abo roboćanstwje dźeržeć; njewólnistwo a wikowanje z njewólnikami stej we wšěch swojich formach zakazanej.

Artikl 5

Nichtó njesmě so podćisnyć ćwělowanju abo surowemu, nječłowjeskemu abo ponižowacemu wobchadženju abo chłostanju.

Artikl 6

Kóždy ma prawo, wšudže jako prawakmany płipóznaty być.

Artikl 7

Wšitcy čłowjekjo su před zakonjom runi a maja b jež diskriminacije prawo na jenaki škit pŁez zakon. Wšitej maja pawo na jenaki škit pŁećiwu kóždyj diskriminaciji, kotraž by pŁedležace wozjewjen je zraniła, a pŁećiwu pozbudžen ju k tajkej diskriminaciji.

Artikl 8

Kóždy ma prawo na skutkownu juristisku pomoe pola pŁislušnych nutłkostatnych sudnistwow pŁećiwu jednanjam, kotrež jeho jemu po wustawje abo po zakonu pŁistejace zakładne prawa ranja.

Artikl 9

Nichtó njesmě so swojowólnje zajeć w jatbje dźržeć abo z kraja wupokazać.

Artikl 10

Kóždy ma w poŁne; runoprawosći prawo na to, zo so wo jeho prawach a winowatosćach a wo kóždyj pŁećiwu njemu zapoloženj; chłostanskoprawnej skóřzbje pŁez njewotwisne a njestranske sudnistwo sprawnje a zjawnje jedna.

Artikl 11

1. Kóždy chłostajomneho jednanja dla wobskorženy ma prawo na to, jako n jewinowaty plaćić, doŁhož njeje jeho wina w zjawnynl jednanju, w kotrymž je wšě za swoje zakitowanje trěbne garantije mět, wotpowědujo zakon jej dopokazana

2. Nichtó njesmě so dla jednanja abo zanjechnanja něčeho zasudzić, štož njebě w času, hdyž je so to stało, po nutłkokrajnym abo po mjezynarodnym prawje chłostajomne. Runje tak njesmě so žane česě chłostan je wuprajič hač te w času chłostajolnneho jednanja pŁihrožene chłostanje.

Artikl 12

Nichtó njesmě swojowólnym zapłimnjenjam do swjeho priwatneho žiwjenja, swjewe swójby, swjeho bydlenja a swjewe korespondency abo njezakonskim škodam swjewe česě a swjeho mjena wustajeny być. Kóždy ma prawo na juristiski škit pŁećiwu tajkim zapłimnjenjam a škodam.

Artikl 13

1. Kóždy ma prawo, so znutłka slata swobodnje pohibować a sej swoje bydlenje swobodnje wuzwolić.
2. Kóždy ma prawo, kóždy kra; inkluziwn je swój swójski kraj wopuścić a so do swojeho kraja wrócić.

Artikl 14

1. Kóždy ma prawo, w drunich krajach pšed pšescěhanjom azyl pytać a wužiwać.
2. Tute prawo njemóže so wužiwać w padže pšescěhanja dla ryzy njepolitiskich zlóstnistwow abo jednanjow, kotrež ranja cile a zasady Zjednoćenych narodow.

Artikl 15

1. Kóždy ma prawo na statnu pšislušnosć.
2. Nikomu njesmě so jeho statna pšislušnosć swojowólnje sćazać ani zaprajić prawo, swoju statnu pšislušnosć změnić.

Artikl 16

1. Mužoj a žony w žeńtwykmanej starobje maja bjez wobmjezowanja na zakładže rasy, statne je pšislušnosće abo religije prawo, do mandželstwa .stupić a swójbu založić.
2. Woni maja jenake prawa pšli zmandželenju, w mandželstwje a pšli rozwjazanju mandželstwa.
3. Zmandželenje smě so jenož w swobodnej a dospołnej pšezjednosći pšlichodnjeju mandželskeju stać.

Artikl 17

1. Kóždy ma prawo, sam abo zhromadnje z druhimi wobsydstwo měć.
2. Nichtó njesmě swojowólnje swoje wobsydstwo zhubić.

Artikl 18

Kóždy ma prawo na swobodu mysłow, swědomja a religije; tute prawo wopłija swobodu, swoju religiju a swój swětonahlad změnić, kaž tež swobodu, swoju religiju abo swój swětonahlad sam abo w znromadnosći z drunimi, zjawnje abo priwatnje pšez wučbu, praktikowanje, božu službu a wobkedžbowanjec nabožnych naložkow zwuraznić.

Artikl 19

Kóždy ma prawo na swobodu měnjenja a wuprajenje měnjenja tute prawo wopłija njehaćenu swobodu měnjenja a swobodu, sej njedźiwajo na statne hranicy informacije a ideje ze srědkami kóždehožkuli razu wobstarać, pšlijimować a dale dawać.

Artikl 20

1. Kóždy ma prawo na swobodu zhromadźnja a zjednoćenja za měřliwe zaměry.
2. Nichtó n jesmě so nuzować, zjednoćenstwu pšisłušeć.

Artikl 21

1. Kóždy ma prawo, so pšli rjadowanju zjawnych naležnosćow swojeho kraja njeposrědnje abo pšez swobodnje wolenych zastupjerjow wobdžělić.
2. Kóždy ma pod jenakimi wuměnjenjemi prawo na pšlistup k zjawnym zastojnstwam w swojim kraju.

3. Wola ludu tworí zakład za awtoritu zjawneje mocy; tuta wola dyrbi so zwuraznić pěz so wospjetowace, woprawdźite, powšitkowne a rune wólby, kotrež wotměwaja so z tajnym wotedaćom hłosow abo po tomu runohódnym swobodnym wólbny modusu.

Artikl 22

Kóždy ma jako člon towaršnosće prawo na socialnu wěstotu a móže pěz nutłkostatne naprawy a mjezynarodne zhromadne džěło wobkedžbujo organizaciju a pomocne srědky kóždeho stata wužiwać za swoju dostojnosć a swobodne wuwice swojeje wosobiny njeparujomne hospodarske, socialne a kulturne prawa

Artikl 23

1. Kóždy ma prawo na džěło, na swobodnu wólbu powołanja, na płiměrjene a spokojace džělowe wuměńjenja kaž tež na škit płećiwo bjezdžěłnosći.
2. Wšitcy čłowjekoj maja bjcz kóždeje diskriminacije prawo na jenaku mzdu za jenake džěło.
3. Kóždy, kiž džěła, ma prawo na sprawne a płihódne zarunanje džěła, kotrež jemu a jeho swójbje čłowjeskej dostojnosći wotpowědowacu eksistencu zawěšća a kotrež ma so, jeli trjeba, z druhimi socialnymi škitnyli napravami dopjelnić.
4. Kóždy ma prawo, za škit swoich zajimow džěłarnistwa založić a tajkim plistupić.

Artikl 24

Kóždy ma prawo na džělowe płestawki a swobodny čas inkluziwnje płiměrjene wobmjezowanje džěloweho časa kaž tež na prawidłowny płaćeny dowol.

Artikl 25

1. Kóždy ma prawo na za swo ju strowotu a derjeměće a tu swojeje swójbje płiměrjeny žiwjenski standard, inkluziwnje dosahace zežiwjenje, drascenje, bydlenje, lěcarske zastaranje a trěbne socialne poslužby, kaž tež dale prawo na wěstotu w padže bjezdžěłnosće, chorosće, inwalidity, zwudowjenja staroby abo drugeje straty swoich zežiwjenskich srědkow pěz njezawinowane wobstejnosće.
2. Maćerje a džěci maja prawo na wosebitu pomoc a podpěru. Wšěm džěćom, mandželskim a njemandželskim, plisteji jenaki socialny škit.

Artikl 26

1. Kóždy ma prawo na kubłanje. Wučba dyrbi znajmjeńša w elementarnym abo zakładnym schodženku darmotna być. Elementarna wučba je obligatoriska. Fachowo- a powołanskošulska wučba dyrbi powšitkownje plistupna być, a wysokošulska wučba dyrbi wšěm wotpowědnje jich kmanosćam na jenake wašnje wotewrjena być.
2. Kubłanje dyrbi na połne rozwiće čłowjeskeje wosobiny a na sylńenje respektowanja čłowječich prawow a zakładnych swobodow wusměrjene być. Wone dyrbi zrozumjenje, tolerancu a płećelstwo mjez wšěmi ludami a wšěmi rasowymi abo nabožnymi skupinami spěchowac a džěławosć Zjednoćenych narodow za zdžerženje měra podpěrować.
3. Starši maja přenjoyadne prawo družinu kubłanja wuzwolić, kotrež ma so jich džěćom posrědkować.

Artikl 27

1. Kóždy ma prawo, so na kulturnym žiwjenju zhronladnosće swobodnje wobdžěleć, so nad wuměłstwami wjeselić a na wědomostnym postupje a jeho wudobyćacn džěl brać.
2. Kóždy ma prawo na škit duchownych a matericelnych zajimow, kotrež wurostuja za njeho jako tworícela z džěłow wědomosće, literatury abo wuměłstwa.

Artikl 28

Kóždy ma prawo na socialny a mjezynarodny porjad, w kotrymž móža so w tutym wozjewjenju wuprajene prawa a swobody połnje zwoprawdźić.

Artikl 29

- 1. Kóždy ma winowatosće napřećo tej zhromadnosći, w kotrejž je jeničce móžne swobodne a połne wuwiće jeno wosobiny.*
- 2. Kóždy podleži płii wužiwanju swoich prawow a swobodow jenož tym wobmjezowanjam, kotrež zakon jeničce za tón zaměr předwidži, připóznać a respektować prawow a swobodow druhich zawěšćić a sprawnym žadanjam moralki, zjawneho porjada a powšitkowneho derjeměća w demokratiskej towaršnosći wotpowědować.*
- 3. Tute prawa a swobody njesmedza so w žanym padže w napřećiwku k cilam a zasadam Zjednočenych narodow wužiwać.*

Artikl 30

Ničo w tutym wozjewjenju njesmě so do toho směra wułożować, zo so za stat, za skupinu abo wosobu prawo stwori, tajke dźěło wukonjeć abo tajki skutk zwoprawdźić, kiž so na wotstronjenje w tutym wozjewjenju wuprajeny prawow a swobodow měritej.
